

GLEMMER DU

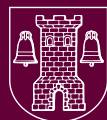
TÅRNBY KOMMUNES LOKALHISTORISKE TIDSSKRIFT

SEPTEMBER / OKTOBER 2015

I FLENSBURG'S FODSPOR

En tidsrejse gennem Kastrup

NUMMER 5 / 2015

FORSIDE:

Formentlig var det et fotografi, de tre herrer kiggede på.
Fra venstre Nikolaj Høyer, Martin Larsen og Marius Westh
ved Kastrup Havn. Fotograferet i tidsrummet 1901-1906.
Fotograf: Carl Flensburg.
Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv

KILDER

Folketællingerne 1880, 1901 og 1906
Vejviserne 1910, 1911/1912, 1915/1916 og 1918

Taarby, Gerhard: Amagerlands Skytteforenings historie gennem 100 år. 1868 – 1. marts – 1968.
Udgivet 1968. L35.57
Carl Flensburg & Sebbelov. Et dansk Linnedvæveri gennem 75 Aar. 1879 – 11. januar – 1954.
Udgivet 1954. L67.7
Pedersen, Kirsten Nørregaard: Kastrup Værk – Bryggergården 1749-1900. Rhodos 2014.

A201 Tårnby Sogns Kommunale Forening
A145 Forsikrings- og vurderingsprotokoller for Tårnby sogn, Amager Birk
Tårnby Kommunes Udklipsmapper

COPYRIGHT

Ophavsretten på billederne og illustrationerne tilhører Tårnby Stads- og Lokalarkiv, en anden institution eller en professionel fotograf. Fotografierne må ikke bruges i andre sammenhænge uden tilladelse. Har du brug for et billede eller en illustration, kan du henvende dig til Tårnby Stads- og Lokalarkiv. Læs mere på taarnbybib.dk/da/page/copyright
© Tårnby Stads- og Lokalarkiv 2015
For enkelte billeder har det været umuligt at finde frem til den retmæssige ophavsretsindehaver. Dersom Tårnby Stads- og Lokalarkiv krænker ophavsretten, er det ufrivilligt og utilsigtet. Såfremt du mener, der er materiale, der tilhører dig, bedes du derfor kontakte bibliotek@taarnby.dk
Enkelte af billederne er beskåret.

HVIS DU VIL VIDE MERE:

Tjek arkivets del af bibliotekets hjemmeside på <https://taarnbybib.dk/>

Tidsskriftet Glemmer Du er udgivet af:
© Tårnby Kommunebiblioteker, Stads- og Lokalarkivet

ISSN 1397-5412

Tekst og redaktion: Lone Palm Larsen
Layout: Anne Petersen

FAMILIER I KASTRUP

I Flensburgs fodspor

Carl Flensburgs glasfotografier fra omkring 1900 er blevet digitaliseret af arkivet. Det er en af juvelerne i samlingen. Og det er en uanet kilde til, hvordan det har været at leve især i Kastrup omkring år 1900.

Arkivet er slet ikke færdig med at studere billederne endnu. I hvert enkelt fotografi ligger så mange historier og venter på at blive beskrevet. For hver lille detalje vi får afsløret, er der nye spørgsmål og svar, der skal stilles og besvares. De fleste af oplysningerne er fundet ved at observere fotografierne, bruge de hjælpemidler, der er på arkivet og på arkivets hjemmeside, og slægtsforskere en lille smule i de forskellige familier.

Carl Flensburgs præsentation af sig selv foran Carstensminde på fabriksgrunden for Carl Flensburg & Sebbelovs væveri. Fotograf: Carl Flensburg? Foto: Tårnby Stads- og Lokalkarkiv, B1892

FABRIKANT CARL FLENSBURG

Fabrikant Carl Flensburg blev født i Købmagergade nr. 29 i 1850. Carls far havde en manufakturhandel i København, hvor han solgte varer fabrikeret på hans væveri på

Christianshavn. Der blev hovedsageligt vævet håndklæder og viskestykker. De varer, som ikke kunne sælges i forretningen, blev overdraget til Valdemar Sebbelov, som var grosserer i klædevarer. Den gamle Flensburg døde omkring 1871,

og den ældste søn Christian overtog forretning og væveri. Han havde imidlertid ikke arvet faderens forretningssans og satte i løbet af kort tid hele virksomheden over styr og blev erklæret fallit.

Valdemar Sebbelov havde på det tidspunkt ca. 10.000 kr. til gode i firmaet - mange penge på det tidspunkt - og for at redde mest muligt, gik han den 11. januar 1879 i kompagniskab med en anden søn, nemlig Carl Flensburg.

Firmaet hørte til på Christianshavn, men lokalerne her blev hurtigt for små til de store væve.

Han kom til Kastrup i 1881, hvor han købte det nedlagte Kastrup Saltværk sammen med grosserer Valdemar Sebbelov. Saltværket blev ombygget, og væveriet Flensburg & Sebbelov flyttede ind. Vævene blev sejlet fra Christianshavn til Kastrup på Flensburgs dampdrevne båd, Joy, som Carl Flensburg selv havde bygget.

Væveriet set inde fra gården. Formentlig arbejder kvinderne ved vævene på fabrikken.

Fotograf: Carl Flensburg. Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B2486

Carl var uddannet som mekaniker og havde været værkfører på fabrikken på Christianshavn og skulle nu være teknisk leder. Han var kun 29 år, men blev positivt skildret af Valdemar Sebbelov som "en ung mand, der foruden at besidde en ikke helt almindelig begavelse på teknikens område, tillige i det hele er en særdeles praktisk, dygtig mand". Valdemar var 43 år, da han blev medejer i den nye væverivirksomhed. Sebbelov overtog den forretningsmæssige side af ledelsen. Efter flytningen til Kastrup var omsætningen beskeden, men virksomheden udviklede sig dog hurtigt. Valdemar Sebbelov fik et hjertetilfælde i 1892, som gjorde ham uarbejdsdygtig. Nevøen Holger Sebbelov, som blev født i 1866, indtrådte i hans sted. Han havde allerede arbejdet i væveriet siden 1881. Efter Valdemars død i 1897 blev nevøen Holger og enken efter Valdemar, Anna Sebbelov, medindehavere.

Efter Carl Flensburgs død blev Valdemars ellers rosende ord om den unge medejer til, at Valdemar Sebbelov havde

"et mindre godt samarbejde med kompagnonen", som 75-års jubilæumsskriftet fra 1954 udtrykker det. Der havde Carl også været død i mere end 10 år, og der var ingen af hans familie i firmaet længere til at forsvare ham.

FAMILIEN

Fra væveriets start i Kastrup i 1882 var der en separat bolig og en bygning til arbejderne. Ikke alle arbejdere kunne dog bo på fabrikken. I 1901 boede bogholdersken, som også var en slægtning dér. Fabriksmesteren Carl August Schmalfluss fra Sachsen, der var enkemand, boede også på fabrikken med sine børn. Tillige boede maskinmesteren Niels Madsen Ejwald Johansen med sin familie på fabrikken. Også en ugift væverske fra Skibby boede der. Hun var flyttet til Kastrup i 1897. Dertil var der de obligatoriske tjenestepiger tilknyttet. Desværre kan det ikke ses, hvor de forskellige har boet. Mon ikke familien Flensburg har boet for sig selv i den bygning, som blev kaldt for stuehuset – selvfølgelig med tjenestepiger boende ved

Datteren Gerda Flensburg blev født i Kastrup i 1884. Hun blev senere gift med fabriksbestyreren på Carl Flensburg & Sebbelov, Max Walter Riess. Hun var stadig ugift i 1906.

Fotograf: Carl Flensburg.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarliv, B5117

siden af køkkenet eller oppe på loftet. De øvrige ansatte har så nok boet i det, der blev kaldt arbejderboligen. Forsikringspapirerne afslører, at arbejderboliger i 1916 blev brugt til lagerbygning.

Carl Carsten Flensburg blev gift i 1877 med Christiane Anette Voigt. De fik en datter, Gerda i 1884, hvor fadderne alle var i familie med forældrene deriblandt billedhuggeren Niels Waldemar Fjeldskov, som var Carls søsters søn. Det var altså ikke lokale fra Kastrup, som stod faddere.

Ægteparret fik en søn, Carsten Schmidt Flensburg i 1886. Her var fadderne heller ikke lokale, men ikke udelukkende familie. Desværre døde den lille søn på Blegdamshospitalet i 1890. Han blev kun 3 ½ år. Han blev begravet på Assistents Kirkegården på Nørrebro.

Carl Flensburg opkaldte derefter en af bygningerne på fabrikkens grund efter sin søn. Det blev til Carstensminde. Præcis hvilken bygning der er tale om vides ikke, men i folketællingen fra 1901 var det både privatboligen for Flensburgs familie og arbejderboliger der blev kaldt Carstensminde.

Det har helt sikkert været et stort tab for familien, og måske forklarer det, at kompagnonen Valdemar Sebbelov var utilfreds med Carl Flensburgs arbejdsindsats i tiden efter.

ARVTAGERNE

Walter Riess var tekstiltekniker fra Tyskland. Han var i 1904 blevet ansat i firmaet ifølge jubilæumsskriftet fra 1954. Senere blev han gift med Carl Flensburgs datter, Gerda. Han blev medindehaver i 1943, hvor et generationsskifte var skudt i gang. Walter og Gerda fik to drenge – Carsten (formentligt opkaldt efter Gerdas lillebror, der døde bare 3 ½ år gammel) og Gerhard, som blev uddannet tekstiltekniker, og som under krigen havde været med i modstandsbevægelsen. Sidstnævnte var også ansat på væveriet, indtil han døde i 1949 på grund af en arbejdsulykke. Da Walter Riess døde i 1950, var der ikke længere nogen fra Flensburgs slægt, der var med i væveriet Carl Flensburg & Sebbelov.

CARL I KASTRUP

Carl Flensburg blev hurtigt en central figur i byen, blandt andet fordi han bosatte sig i Kastrup. Det gjorde Valdemar Sebbelov ikke. Han holdt sig til Nørrebro fra 1894 til sin død i 1897. Ifølge registreringerne som politiet foretog i Køben-

havn for at holde lidt styr på, hvor folk boede ind imellem de forskellige folketællinger. Det var en slags adresseregister, som bliver kaldt politiets registerblade og omfatter perioden 1890-1923.

Heller ikke nevøen Holger Sebbelov flyttede til Kastrup. Fra 1892 boede han i København på forskellige adresser. Den sidste adresse registreret i 1900 i politiets registerblade var på Vesterbrogade.

Det var kun Otto Sebbelov, der slog sig ned i Kastrup. Han var fabriksbestyrer på Plyssen, og han var i øvrigt Valdemars søn. I starten boede familien med to børn på Kastrupgård, hvor han var lejer. I 1903 fik han bygget et stort hus på Carl Flensburg & Sebbelovs grund ud til Amager Strandvej. Han var jo arving efter Valdemar og Anna Sebbelov. Otto Sebbelov blev sågar gift med en lokal pige, Nelly Marchen Hansen.

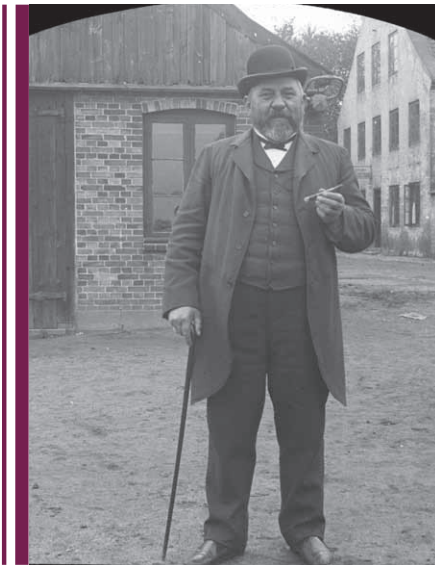
FLENSBURG SOM FOTOGRAF

En af Flensburgs fritidssysler har været fotografering. Det blev sikkert vakt af hans tekniske interesse. Han har efterladt

sig et væld af dias på glasplader – næsten alle med motiver fra Kastrup. Carl Flensburg udviklede selv et apparat til fremvisning af billederne. Fotografierne er overraskende gode. Motivvalget viser Flensburg som en følsom mand med sans for at få en stemning frem i fotografiet, hvilket er usædvanligt for tiden.

Fotografierne er fra perioden omkring århundredeskiftet, hvor det ellers er atelierfo-

tografier med græske søjler og klunkemøbler, som er de velkendte. Flensburg tog sine fotografier ude i den virkelige verden, og han begrænsede sig ikke til det fine borgerskab, men var alle vegne. Det var således også postbuddet, mælkeemanden og skærvehuggeren, der blev foreviget. Han havde dog sine favoritter, der er således flere familier, som er blevet meget fotograferet.

Brygger Carl Monrad Larsen foran Kastrup Glasværk og Kastrup Værk. Han var søn af brygger Jens Larsen. Fotograferet inden 1910, hvor han døde. Fotograf: Carl Flensburg. Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv

FAMILIEN LARSEN

Jens Larsen blev ikke født i Kastrup, men han blev den brygger, der fik skabt Kastrup Bryggeri. I folketællingen fra 1845 boede han på Kastrup Værk som ugift, hvor han arbejdede som brygger hos brygger Petersen. Kort efter overtog han bryggeriet. Senere fik nogle af hans sønner arbejde i bryggeriet. Lars Christian var maltgører, men døde allerede inden 1901, hvor hans enke slog sig ned i en villa på Alleen som manufakturhandler. Carl Monrad blev brygger efter sin far i 1872, samme år som han blev gift med Marchen Caroline Sophie.

Da Jens Larsen dør i 1878, overlader han formentlig marketenderiet på Kastrup Værk til sønnen Lars Christian Larsen. I folketællingen 1880 står han som marketender, boende på Kastrup Værk med sin familie. Dengang var den kendte gæstgiver Johannes Larsen 22 år og boede hos sin mor. I 1890 folketællinger havde broderen Johannes Larsen imidlertid overtaget gæstgiveriet, som også blev kaldt for marketenderi og havnecafé. Lars Christian var igen opført som maltgører.

Carl Monrad købte Kastrup Værk i 1894 for 160.000 kr., som dengang var en overvældende sum. Senere i 1899 solgte han til aktieselskabet Ny Kalkbrænderi. Selvom C.M. Larsen ikke længere var ejeren, så boede hans familie og broderen Johannes Larsens familie stadigvæk på Kastrup Værk i 1901. I vejviseren fra 1910 boede han i, hvad der blev kaldt strandkontrollørboligen. Hvis det er samme sted som strandkontrollør Johannes Møller boede i 1901, er det en stor grund på Amager Strandvej overfor Kastrup Værk på matrikel 9c. Sviger-

inden Laura Larsen, der var blevet enke efter Lars Christian Larsens død, var allerede flyttet – dog ikke længere end til Alleén 72 i nærheden af det netop nedrevne Skovly. Ifølge vejviseren i både 1910 og 1915-1916 boede Johannes og Mad-sine på Alleén – formentlig i nr. 74 lige ved siden af svigerinden Laura Larsen. Johannes stod da opført som købmand.

MARKETENDER LARSEN

Familien Larsen ejede, foruden deres forskellige forretninger, en pæn del af de private arbejderboliger i Kastrup og hørte afgjort med til den økonomiske elite i kommunen. Derudover var Johannes Larsen aktiv i politik, hvor han var valgt ind i den del af sognerådet, der var stemt ind blandt alle mænd i kommunen på 25 år og derover. Det var kun tre af de syv sognerådsmedlemmer, der var valgt blandt dem. De fire øvrige var udelukkende stemt ind blandt den femtedel af kommunens højst beskattede mandlige skatteydere. På det tidspunkt var der ikke hemmelig afstem-

Johannes Larsen var gæstgiver på Kastrup Værk. Han var søn af brygger Jens Larsen. Han var medlem af sognerådet fra 1899-1905 og formand fra 1902-1905. Han blev født i 1856 og døde i 1916.

Fotograf: Carl Flensburg. Foto: Tårnby Stads- og Lokalarliv

ning i en boks, dengang skulle man sige højt, hvem man ville stemme på. Det fortælles, at Johannes Larsen pressede fiskerne på havnen til at stemme på sig ved kommunalvalget i november ved efterfølgende at give dem kredit vinteren over i marketenderiet.

Johannes Larsen blev gift i 1889 med Madsine, som var datter af skibsfører Jens Larsen fra Maglebylille. De fik ingen børn.

I mange år boede kunstmaleren Th. Philipsen på Kastrup Værk, hvor også Johannes og Madsine boede og havde deres

gæstgiveri og marketenderi. Han flyttede ind i 1889. Særligt blev Madsine og Theodor Philipsen gode venner. De skrev sammen, når han var på rejse til udlandet for at male. Da Carl Monrad Larsen solgte Kastrup Værk i 1899, fik kunstneren dog lov til at blive boende på Kastrup Værk af de nye ejere, Ny Kalkbrænderi.

Helt frem til 1908 boede Philipsen i Kastrup, hvorefter han flyttede til København, men han besøgte stadigvæk Saltholm.

Flensburg fotograferede flittigt, desværre er der ikke et foto af den berømte kunstmaler Th. Philipsen. Det er lidt interessant. Mon ikke den meget beskedne Philipsen ikke ønskede at blive fotograferet.

Lars Christian Larsens enke, Laura Larsen, havde en manufakturhandel i det hus. Det står der også på vinduet. Hun ejede huset fra omkring 1901 til 1918. Laura Larsen havde i 1901 fire døtre. Den ældste, Ingeborg Larsen, var telefonistinde, og det har vel også bidraget til økonomien. Laura lejede også noget af huset ud til ægteparret Skov. Fotograf: Carl Flensburg. Foto: Tårnby Stads- og Lokalkarkiv, B4615

For som motiv for Carl Flensburg var han spændende og anderledes end de øvrige borgere i Kastrup.

FANNY OG ANNA LARSEN

Fanny Fuchs var gift med August Fuchs, som var driftsleder på Kastrup Glasværk. De blev gift efter 1901, da hun boede hjemme sammen med sin store familie ved den folketælling. Fanny var datter af

brygger Carl Monrad Larsen. Hun fik i øvrigt opkaldt en gade efter sig, idet Fannys Allé – den nuværende Engmarken – var navngivet til hendes ære. Ligeledes var Annas Allé – nu kaldet Spidslodden – opkaldt efter hendes søster, Anna.

Med August Fuchs delte Carl Flensburg sin interesse omkring fotografering. August var civilingeniør og havde nok flair for det tekniske. Flensburg portrætterede endog Fuchs, mens han stod ved sit kamera.

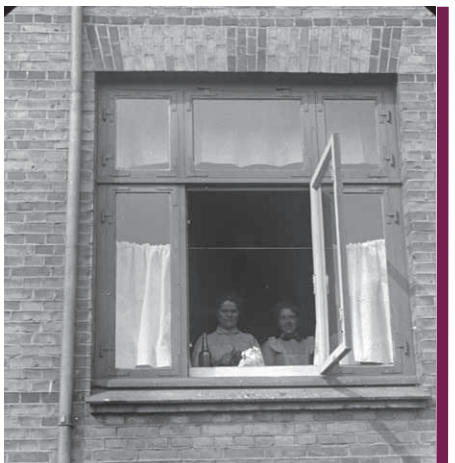
Fanny Fuchs så ud af et vindue i lejligheden, der hørte til Kastrup Glasværk. Fotograf: Carl Flensburg. Foto: Tårnby Stads- og Lokalkiv

CARL MARTIN LARSEN

Også sønnen af brygger Carl Monrad Larsen blev brygger. I 1885 fik bryggeriet vokseværk. C. M. Larsen besluttede at bygge et nyt bryggeri på Saltværksvej. Carl Martin blev født i 1873 og blev gift med Anna Maria Christine Høyer i 1897. De boede i villaen, der hørte til Bryggeriet på Saltværksvej. Omkring 1894 overlod Carl Monrad Larsen bestyrerposten til sin søn, Martin. Det var også i 1894, at C.M. Larsen købte Kastrup Værk. Selvom far og søn har de samme initialer, så er det faderen, der omtales C.M. og sønnen kaldes for Martin.

Konkurrencen fra de store bryggerier blev for hård, så 11 mindre bryggerier, heriblandt Kastrup Bryggeri, gik i 1891 sammen og dannede De Forenede Bryggerier.

Produktionen ophørte imidlertid i Kastrup i 1905. Derefter flyttede Martin og hans familie til København – til Bryghusgade. Her arbejdede han som brygmester på et andet bryggeri. Bygningerne på Saltværksvej blev i en periode anvendt som øldepot.

Martins kone, Anna Maria Christine, født Høyer, blev fotograferet gennem køkkenvinduet.

Fotograf: Carl Flensburg.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv

FAMILIEN JAKOBSEN

Da Flensburg fotograferede Kastrupgård, var det Mikkel Jacobsen, der ejede og drev gården. Han havde købt den efter sin far, Ole Peter Jacobsen. Mikkel blev født på den store gård Lykkeshøj i Sundby i 1850. Det var hans mors barndomshjem, hun hed Bodil Mikkelsdatter. Ole Peter og Bodil var ejere af Kastrupgård fra 1875 til 1893. Da Mikkel ejede gården, blev den drevet som et landbrug.

Kastrupgård kan kaldes det nuværende Tårnbys ældste

Mikkel Jakobsen med sin hustru Christine og deres datter Elna yderst til venstre foran Kastrupgård.

Fotograf: Carl Flensburg. Foto: Tårnby Stads- og Lokalkiv, B1351

villa – i ordets egentlige betydning: én families sommerbolig med have til. Sommervillaen blev bygget til Jacob Fortling i perioden 1749-1754, hvor også hans industribygning Kastrup Værk blev opført. Han var den første, der lagde en egentlig industri i kommunen.

Kastrup var faktisk det næststørste industriområde i Københavns omegn omkring år 1900 – kun overgået af indu-

strien ved Mølleåen. Det var dette industriparadis, som Carl Flensburg & Sebbelovs væveri flyttede til.

Kastruplund var oprindeligt en lille lund, som hørte ind under Kastrupgårds jorde. En lund er en lille lystskov – i modsætning til skove, der bliver drevet for at tjene penge. I 1885 solgte Ole Peter Jacobsen, ejeren af Kastrupgård,

Dirch Ole Jakobsen og hustruen Marie sidder i deres stue på Kastruplund sammen med deres to ældste børn, Hjalmar og Martha, yderst til venstre ca. 1900.

Fotograf: Carl Flensburg. Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv

lunden til sin søn tømrer Dirch Ole Jacobsen. Han opførte kort efter Kastruplund som forlystelsessted. Forsikringen for stedet blev tegnet i 1888. Hans bror, Mikkel Jacobsen, ejede Kastrupgård. Familien Jacobsen ejede altså tilsammen en stor del af Kastrups jord og huse.

Dirch boede på Kastruplund formentlig på 1. sal. Ligesom for andre borgerlige familier var det førstesalen, bel-etage, der blev anset for den fineste. Derimod blev stueetagen og selvfølgelig kælderen og kvisten vurderet som de kedeligste. Ægteparret og deres mange børn samt Dirchs svi-

germor boede der, foruden stuepige, kokkepige og en lærerinde, som underviste børnene i hjemmet. Da Kastruplund var et gæstgiveri, hvor man også kun bo, var der indlogeret en farver og en væver fra Kastrup Væveri, dvs. fra Carl Flensburg & Sebbelov.

Carl Flensburg har ikke været fremtrædende i politik, men han har haft magteliten i Kastrup som sin omgangskreds – blandt andre adskillige sognerådsformænd og sognerådsmedlemmer. De mødtes ofte på Kastruplund, og Flensburg har også fotograferet flere billeder herfra.

Han var dog medstifter af Tårnby Sogns Kommunale Forening, som var de borgerliges modspil til den nye valglov i 1908, der blandt andet gav kvinder og tjenestefolk stemmeret. Loven betød en ændring i magtbalancen i Tårnby Kommune, hvor det tidligere var de rige gårdmænd og forretningsmænd, der bestemte, blev det efterhånden arbejderne, som vandt indflydelse. I de første år bestred Carl Flensburg posten i foreningen som revisor.

FAMILIEN HØYER

Foruden familien Larsen, der stammede fra brygger Jens Larsen, og familien Jacobsen var der andre familier, der kan følges i Flensburgs billeder.

Jakob Nikolaj Høyer var i 1901 telefonassistent, senere blev han ingeniør. Han var søn af kammerråd, kaptajn og bjergningsagent Christoffer Høyer, der havde en villa kaldet Sølyst på hjørnet af Amager Strandvej og Spidslodden. Nikolaj blev gift med Hedvig Petersen, som var en af naboens døtre. Naboen var E.B. Petersen. Han blev i 1903 den første direktør i Kastrup Bank, som senere blev til Amagerbanken.

Flensburg har fotograferet utroligt meget omkring Kastrup Værk og havnemiljøet, selvom det ikke kan kaldes for kønne motiver. Billederne viste nemlig også mudder, rod og forfald. Hvorimod kunstmalerne ligesom Th. Philipsen havde en mere romantisk distance til motivet, kom Carl Flensburg helt tæt på motivet og gav et mere realistisk indtryk. For ham har det nok mere været personerne og det industrielle miljø, der var interessant, hvor

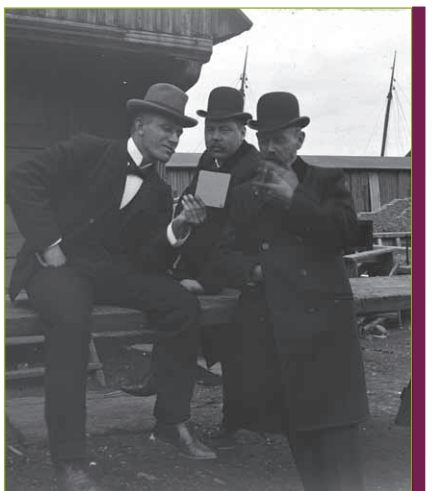
det for Philipsen var lyset og dets påvirkning af farverne.

HAVNEN SOM MOTIV

En stor andel af fotografierne taget af Flensburg var fra havnen. Langt de fleste lige op ad Kastrup Værk og Kastrup Glasværk på Alleen ved industrihavnen. Det overraskende er også, at så mange fra det bedre borgerskab gik tur ved havnen. Adskillige af Flensburgs portrætter er nemlig fotograferet ved havnen og altså ikke i nærheden af, hvor personerne boede eller arbejdede. Der er også mange portrætter af dem, der arbejdede på og ved havnen. Alt fra fiskere, kuske, skibsbyggere til glasmagere.

VIRKSOMHEDERNE

Carl Flensburg havde helt sikkert øje for de små huse og arbejdernes og fiskernes særlige bymiljøer. Han fotograferede dem ikke arbejdende, da det dengang tog tid at tage et billede. Motivet skulle helst stå stille imens. Men de blev ofte vist med deres redskaber og i deres arbejdstøj.

Nikolaj Høyer, Martin Larsen og Jørgen Marius Westh var en tur på havnen omkring 1901-1906. Nikolaj og Martin var svogre. Jørgen Marius Westh var skibsbygger. Han blev født i 1850 og var oprindeligt fra Rønne, men flyttede til Kastrup som 8-årig. Han blev senere gift med Bothilde fra Kastrup. Han boede i Alleen nr. 76.

Fotograf: Carl Flensburg.

Fotografierne viser derfor i højere grad hverdagen, end de fotos, som arbejdere normalt fik taget af sig selv. På disse er det hele familien i det stiveste puds i den fine stue, der bliver foreviget som et skønbillede af en besøgende fotograf. Alt er iscenesat og på den rette plads, så billedet tager sig bedst ud. Hvordan Flensburg har udvalgt sine motiver, ved vi ikke

noget om, men de er taget i mange forskellige miljøer.

I 1902-1903 var det den lokale murermester Peter Christoffer Lapains arbejdere. De arbejdede på en villa til fabriksbestyreren på Plyssen, Otto Sebbelov. Det er et af de få fotografier af Flensburgs samling, vi kan give et årstal på. I øvrigt var Lapains far, August Lapain, også murermester. Han havde fået opgaven at bygge Kastrup Kirke, da den skulle opføres. Faderen ejede i 1901 flere huse i Kastrup. August Lapain blev født i 1832 i Tyskland. Han var kommet til Tårnby i 1856. I 1861 blev han gift med en lokal Kastruppige.

En lang række af Flensburgs fotografier er også portrætter af folk i deres nærmiljø, hvilket for lokalhistorisk interesserende er virkeligt spændende frem for de atelierfotografier, der ellers er fra tiden. På et fotoatelier blev alle afbilledet med det samme baggrundstæppe og en pyntegenstand – uanset hvem de var.

Kastrup Bryggeri var i midten af 1800-tallet på Kastrup Værk. Det er derfor, det også omtales som Bryggergården.

Otto Sebbelovs hus først med adresse ud til Amager Strandvej, senere blev den flyttet rundt om hjørnet. Murermesteren på opgaven var Peter Christoffer Lapain. Yderst til venstre er det formentlig arbejdsmand Ludvig August Adamsen.

Fotograf: Carl Flensburg.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarliv B3899

I 1885 blev der bygget et bryggeri på Saltværksvej, og produktionen blev flyttet dertil. På denne grund lå også villaen, hvor bryggeriets bestyrer Carl Martin Larsen boede. Han var søn af Carl Monrad Larsen, som også havde været brygger på Kastrup Værk.

I 1891 gik en del mindre bryggerier sammen og oprettede De Forenede Bryggerier. Ølproduktionen ophørte helt i Kastrup i 1905. Reelt havde der kun været bryggeri på Kastrup Værk fra 1838 til 1885.

Flensburg var også interesseret i at portrættere arbejderne i Kastrup og deres arbejde. Her er det bryggeriet på Saltværksvej, der er i fokus. Med bowlerhatten står Carl Martin Larsen, den daværende brygger. Fotograf: Carl Flensburg. Foto: Tårnby Stads- og Lokalkarkiv

Derfor er det lidt pudsigt, at det oftest kaldes Bryggergården, når der har været tilknyttet andre industrier i længere tid.

Også glasværket var et interessant motiv for Flensburg. Her har han skildret fabrikken, arbejdsprocesser, boligen og fritiden med karneval, glasmagerorkestret og glasarbejderne i deres fine tøj.

HUSE OG GÅRDE

Fotografen Flensburg var ikke kun interesseret i industrien, men også i landsbrugerne og deres gårde og huse. Gengivelser, der også viser et Kastrup som en landsby, er en rig kilde til os i dag, om overgangen fra land til by.

Hans Edward Svendsen havde gården Friheden, som lå på hjørnet af Englandsvej og Sundbyvestervej. Han var gift med Ane Gertsen, som var

Glasmagere i deres fine tøj og stadig med træsko på. Fra venstre nr. 2 er Alexander Roland/Rohland eller E. Lech/Leck/Lek, nr. 3 er måske Vilhelm Olsen og nr. 7 er August Kaffka/Kaffeke.

Fotograf: Carl Flensburg. Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv, B1715

fra gården Ved Diget 28. Han var således på besøg hos sin svigermor Marchen Pedersen, som blev født på Bredegård. I øvrigt var Bredegård i 1947 fredet i klasse A. Det var en smuk stråtækt firelænget gård med bindingsværk. I Tårnby Kommunes udklipsmapper omtales gården som gulkalket. Gården blev opført i 1834 af slægten Tønnesen. Natten til den 21. juni 1949 brændte Bredegård, som dengang havde adressen Ved Diget 23. Gården var ejet af Tårnby Kommune, men var udlejet til tre familier. Hvoraf

den ene af lejerne var født på gården. Alle blev reddet ud, også noget af inventaret. Sådan mistede Tårnby en af de ældre gårde fra den gamle Kastrup landsby.

Nu ejer Tårnby Kommune Ved Diget 28. Det er stadigvæk muligt at se præcis Flensburgs motiv af en af de få gamle gårde fra Kastrup. Tidligere hed vejen Digevej. Også Stationsvej ændrede navn og kom til at hedde Ved Stationen. Mange af de gamle veje ændrede navn i 1926.

Svigersønnen Hans Edward Svendsen var på besøg med sin cykel på gården Ved Diget 28. Formentligt er fotografiet fra omkring 1900, hvor denne type cykel var blevet mere almindelig. Det vides ikke, hvem de øvrige er. Bemærk at der bliver luftet tæppe på hækken og måtte på hegnet. Fotograf: Carl Flensburg. Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv

HANDLENDE

Dengang var der ikke den store forskel mellem at være arbejder eller være en lille butiksindehaver med et begrænset vareudbud i en såkaldt mand og kone forretning. Forskellen opstod først rigtigt, når der var flere ansatte.

Nordmarksvej er en af de gamle gader i Kastrup. Det ses tydeligt af det krogede forløb

gaden har. Flensburg har da også taget en del fotografier af de gamle huse og menneskene, der boede og kom her. Tidligere hed vejen Nordre Bygade. Lønneren var et lille hus, der omkring år 1900 rummede to familier. C. Larsens Detailhandel lå på hjørnet af Nordmarksvej og Saltværksvej. Jens Peter Andersen var ejeren af huset i 1901, men det var lejeren

Christen Larsen, der havde forretningen i Lønnen.

Foruden husejer var Jens Peter Andersen også opgivet til at være bryggeriarbejder i folketællingen.

Det er dog næppe Christen Larsen på billedet, da han blev født i 1827 og derfor ville være noget ældre end manden på fotoet. Hans kone, Inger Christine Paulsen, levede også i 1901, og hun blev født i 1833. Måske er de voksne på fotografiet deres datter Anna Emilie født i 1875 og søn Valdemar født i 1867.

Manden kunne også være ejeren Jens Peter Andersen,

der blev født i 1848. Han var enkemand og boede sammen med sin søn, Jens Valdemar, og en husbestyrerinde.

EN TUR GENNEM ALLEEN

Carl Flensburg har også kastet sig over fotografering af huse. Han har nærmest fotograferet hele Alleén. Om det har været af nostalgiske grunde, for at vise folk deres hus på et fotografi eller en helt tredje grund, ved vi jo desværre ikke. Men spændende er det nærmest at kunne gå en visuel tur på Alleén år 1900.

C. Larsens Detailhandel lå på Nordmarksvej. I Vejviseren fra 1915 var den der stadig.

Fotograf: Carl Flensburg.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalkarkiv

Købmand Vilhelm Julius Hansen havde forretning på Alleén – nuværende nr. 38. Bygningen ligger der stadigvæk. Vilhelm og hans familie boede i Glasværkets arbejderboliger, adskilt fra forretningen, der blandt andet solgte te, vin og delikatesser. Vilhelm Hansen blev ejer af Skovly. Han havde oven i købet telefon allerede i 1910 med et meget lavt nummer: Ks. 4, så han har været en af de første med telefon i Kastруп. Det afslører Amager Vejviser fra 1910.

Vilhelm Hansen foran sin købmandsforretning.

I vinduet på 1. sal står: Til Leje. Senere slog købmand Vilhelm Westh sig ned her og senere igen Kaj Westh.

Fotograf: Carl Flensburg. Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv

Flensburg har præsenteret den driftige erhvervsmand foran sin butik på Alleen.

Vilhelm Hansen havde tegnet en forsikring på Skovly i 1923. I papirerne stod der, at der også var en keglebane – lige som også Kastruplund havde. Forsikringen fik han brug for, da han den 4. oktober 1928 anmeldte en brand. Han var stadig ejer af Skovly i 1941.

I tidsrummet 1906-1910 over-

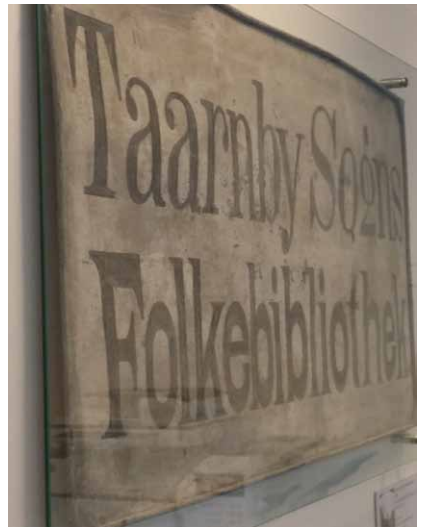
tog Vilhelm Westh købmandsbutikken efter ham.

I Alleen 30 startede det første bibliotek i kommunen fredag den 3. november 1899. I bestyrelsen sad brygger Carl Monrad Larsen, tømrermester Hans Peter Christian Nissen (han boede på Kastrup Værk i 1890 og i 1901), sognefoged Peter Tønnesen fra Skottegården, inspektør og bogholder Otto Rosenkilde fra Svovl-

syrefabrikken, brygmester og bryggeribogholder Axel Starup og cand. pharm. Rudolf Jørgensen fra Kastrup Glasværk. De var alle sammen fra Kastrup. Derudover var lærer Peter Jacob Petersen fra Tårnby Skole, lærer Emil Rasmussen fra skolen i Maglebylille og Godtfred Thybo fra skolen i Ullerup/Tømmerup med i bibliotekets bestyrelse.

Det første bibliotek på Alleen 30 ses med skiltet på facaden på det lille hus på højre side. Personen er ubekendt, men det kunne jo være, at det var en fra bestyrelsen. Personen er i alle tilfælde yderst velklædt. Huset i to etager til højre ligger der stadigvæk. Fotograf: Carl Flensburg. Foto: Tårnby Stads- og Lokalkiv

I 2012 modtog biblioteket det originale skilt fra det første bibliotek i kommunen, som en gave fra Genbyg.dk. Skiltet er udstillet på Hovedbiblioteket på 1. sal. Skiltet er det samme som ses på fotoet af det første bibliotek taget af Carl Flensburg.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalkiv

FAMILIEN WESTH

Længere nede ad Alleen lå det hus, hvor snedkermester Peter Døllner holdt til. Han havde tegnet forsikring på huset allerede i 1884, hvor han samtidigt havde giftet sig. I 1901 boede han stadigvæk i nr. 78 med sin kone og fire børn. Peter Døllner var født i 1839 og var flyttet til kommunen i 1880 fra Frederiksberg. Hans kone var Anna Dorthea Westh, som

blev født i 1856 i Rønne. Hun var søster til Johannes, Marius og Anna Westh.

I Alleen 80 boede sejlmager Jens Johannes Westh. Han blev født 1852 og var kommet til kommunen som barn i 1858 fra Rønne sammen med resten af sin familie. Familien Westh var også flittigt fotograferet af Carl Flensburg.

I Alleen 76 boede naboen til højre for Døllner, skibsbygger Jørgen Marius Westh med sin store familie. I huset boede desuden en skibskok med sin kone og fyrmesteren for Nordre Røse fyr med sin kone og børn. Længere op mod Kastrup Værk i nr. 72, boede endnu en søster, Laura Westh. Hun var gift med Lars Christian Larsen, som var søn af brygger Jens Larsen.

AMAGERLANDS SKYTTEFORENING

En del af de fotograferede har haft tilknytning til Amagerlands Skytteforening blandt andre Nikolaj Høyer, Peter Tønnesen fra Skottegården, skoleinspektør P. J. Petersen og snedkermester Troels Døllner. En forening, som Carl Flens-

Fra venstre ses sejlmager Jens Johans. Westh, snedkermester Peter Christian Døllner og hans søn Troels, som var lærling hos faderen. Troels blev 14 år i 1901, men da han ser noget ældre ud er fotograferet nok taget omkring 1903. Johannes Westh boede i nabo-huset, der ses lige ved siden af.

Fotograf: Carl Flensburg.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv

burg også selv var medlem af. Det var der også mange landbrugere og håndværksmestre, som var.

I foråret 1906 blev Troels Døllner indmeldt. Som så mange andre medlemmer syntes, så var det særligt det gode kammeratskab, der trak, foruden det at kunne forsvare fædrelandet. Han vandt mange forskellige turneringer og stævner bl.a. figurskydning hvor han fik 10 ud af 10 i 1912 og som veteran i 1944 og i 1949,

hvor han fik 77 ud af 80 mulige. Han oplærte de unge i at skyde i 1911 og blev fanebærer i 1915. Han var med i bestyrelsen fra 1921 til 1931. I 1952 fik han både et hæderstegn og blev udnævnt til æresmedlem af Amagerlands Skytteforening. Han havde virkelig været et aktiv for foreningen.

FRITIDEN FOR FABRIKANTEN

Det, Carl Flensburg engagerede sig i, var på livstid. Han var medlem af alverdens foreninger.

I villa Strandhøj på Amager Strandvej fik den nystartede Kastrup Bank det første banklokale. I 1906 blev bankens område udvidet til hele Amager, og det påvirkede navnet. Carl Flensburg var medstifter af banken. Her var han medlem af repræsentantskabet for banken indtil 1939, hvor han var 89 år gammel.

I 1940 var han desuden formand for Kastrup Spareforening, hvor han ledede generalforsamlingen kort før sin 90 års fødselsdag. Her kunne der spares op ved mindre beløb. Også her var han medstif-

ter af Kastrup Spareforening. Flensburg fotograferede mange i Kastrup, og de var i hans bekendtskabskreds samt medlemmer i de samme foreninger som han selv.

Den fine klub, Kastrup Klub, var en forening for det bedre borgerskab. I 1908 fik de opført foreningens eget klubhus på C. M. Larsens Vej i Kastrup. Formanden det år var Carl Flensburg. Det afslører Vejviser fra Amager Birk for 1915-1916. I 1910 var det formentlig Carl Monrad Larsen, der havde posten.

Flensburg var en aktiv livsnyder – og han var bl.a. med i Amagerlands Skytteforening i mere end 60 år. I 1896 fik Carl Flensburg en tredjeplads ved en medaljeskydning. Han var også med til kapskydning i Kildebrønde. Lidt af en tur i hestevogn fra Amager til Kildebrønde i den nuværende Greve Kommune. I 1920 vandt han førstepræmien for veteraner med 65 point ud af 80 mulige. Carl Flensburg modtog et hæderstegn i 1931 fra foreningen. Han var også med i Dilettantforeningen, som han også var medstifter af. En gang imellem havde han

tillige en rolle. I 1908 bad Skytteforeningens bestyrelse Carl Flensburg om hjælp til at opføre en dilettantforestilling. Formålet var at skaffe penge til at forbedre skydebanen ved Maglebylille. Den selskabelige sammenkomst blev afholdt i marts 1909 på Kastruplund. Fra væveriets bro tog Carl Flensburgs tidligt om morgenen en svømmetur. Det var saltværkets gamle bro, der var overtaget af Carl Flensburg & Sebbelov. Det berettedes i avisen ved hans 90 års fødselsdag i 1940.

Carl Flensburg døde 10. juni 1944, 94 år gammel, og han blev begravet fra Kastrup Kirke.

Dilettant på Kastruplund.
Muligvis fra 1909.

Fotograf: Carl Flensburg.

Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv

HVEM, HVAD OG HVOR

Der står desværre ingen oplysninger på de oprindelige glasplader, som Carl Flensburg havde. Hverken årstal, sted eller hvem personerne er. Det er derfor en større opgave at få mere viden om fotografierne. Fordi fotografierne er så vigtige og interessante samt fra en tid, hvor arkivet ikke har så meget materiale, er der gjort en ekstra indsats for at finde ud noget mere om det enkelte billede. Jo mere hans fotos studeres, jo flere personer, huse og steder kan genkendes. For den, der kigger, er der næsten svar på alt. Blandt andet kan det ses at ingen af de veje, der er fotograferet er brolagte. Ikke engang Amager Landevej!

Der er mange andre motiver landbrug og industri, borgerkab og arbejdere, mennesker og huse at fordybe sig i.

Du må gerne være med. Så hvis du genkender en bedste- eller oldeforældre fra et foto, sig endelig til, så vi kan komme et skridt videre i den fælles historieskrivning.

Carl Flensburg hilser på os.
Vi kan stadigvæk finde mange
oplysninger gennem hans
fotografier.

Selvportræt eller er der nogen
der har trykket på knappen for
ham?

Fotograf: Carl Flensburg?
Foto: Tårnby Stads- og Lokalarkiv,
B1892

HENVENDELSE & ÅBNINGSTIDER

Hvis du har billeder, oplysninger eller andet
af lokalhistorisk interesse, så henvend dig til
Stads- og Lokalarkivet.

VI HAR ÅBENT

Mandag - torsdag	kl. 9 - 20
Fredag	kl. 9 - 17
Lørdag	kl. 9 - 15
Søndag 1. september - 30. april	kl. 9 - 15

STADS- OG LOKALARKIVET HAR UDSTILLINGER PÅ

Kastrupgårdsamlingen
MIDT PÅ AMAGER & KASTRUPGLAS
Tirsdag - søndag kl. 14 - 17
Onsdag kl. 14 - 20

Plyssen på Amager Strandvej 350
PERMANENTE &
SKIFTENDE UDSTILLINGER
Lørdag og søndag kl. 13 - 16

TÅRNBY STADS- OG LOKALARKIV

Kamillevej 10, 2770 Kastrup

Tlf. 32 46 05 00 • Mail: bibliotek@taarnby.dk • www.taarnbybib.dk